

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetli tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉN.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Recrudescent...

II. Rákóczy Ferenc 1703 június 7-én megírta és 1704-ben január közepén kibocsátotta és szétküldötte az ország rendeihez és a külföldi hatalmakhoz híres manifestumát, mely e mondattal kezdődött: „Recrudescent inclytae gentis Hungariae vulnera“. (Kiujulnak a jeles magyar nemzet sebei.)

Bizony időszerű ez idézet ma is. Az a sok seb, melyet az osztrák önkény 380 év óta rajtunk ejtett s amelyet időközökben mézes madzaggal és alkotmányos cocainnal áztatott tépéssel bekötözött, most teljes erővel megújult. Annál veszélyesebb ma ez a seb, melyet az alkotmány ütőerén ütöttek az ismert gonosz kezek, mivel tervszerűen és minden igaz ok nélkül ejtettek.

Hiába a mai orvostudomány előhaladottsága, az orvosi praktika nem segíthet ott, ahol a seb inficiálva van a mérges törzsűrség által.

Avagy nem volt-e tervszerűen elkészítve már 1903-ban az ujonclétszámemeléssel a mai bekövetkezett állapot? A horvát granicsár otromba vesztegetési kísérletei? Avagy Tisza erőszakos kormányzása s a házszabályrevízió? Mikor látták, hogy mindezek nem törlik meg a nemzetet s a chlopyi kancsukaütések se térítik „észre“ a magyart, akkor új választást irattak ki. Nem történt-e ez tervszerűen? A felháborodott közhangulat már előre sejtette, hogy itt új átalakulás, új fordulat küszöbén áll a nemzet. Eddig még, úgy a hogy, mindennek megadták az alkotmányos színezetet. „Döntson a nemzet!“ És döntött. Mi lett? Tudjuk. Nem idézzük a közelmúltat. Aki figyelemmel kísérte az események folyását, az tudja, mi történt. Törvénytíprás, jogfosztás, sérelemre sérelem, a szabadság lassankinti megfojtása. Ezt betetőzte az abszolutizmus karmainak az eleven husba való kiméletlen vágása, a parlamentnek fegyveres erővel való szétkergetése.

Recrudescent...

Ennyire juttatták az állapotokat azok, kik a magyart rég szerették volna elpusztítani a föld színéről. Ezt a jó bolond, loyális magyart, ki II. Mária krokodil könyjeire „vitam et sanguinem“ (életét és vérét) áldozta a trónért, ezt a hűséges, engedelmes magyart, ki I. Napo-

leonnak 1809-ben kelt felhívását, hogy szakadjunk el a Habsburg-dinasztiától, felháborodással utasította vissza.

Sok magyar vér folyt el hiába az osztrákért s a háláérté mindig kutyakorbács és abszolutizmus volt. Ha szorult a kapcsa a drágalátos bécsi sógornak, akkor hű magyarjai mindig segítettek, fátvölt vetettek a multra s porba hullva fogadták el a „legkegyelmesebb“ kézmozdulatot. 1867-ben kaptunk valamit, hogy minő keveset, azt most láttuk, mikor Deák Ferenc alkotását egy csapásra semmivé tették.

Kossuth Lajos mondta 1893-ban egyik levelében, hogy „a mai Magyarország ország, de nem állam.“ Ma már nem is ország, hanem tartomány. A nagy és dicső „Gesamtmonarchie“ egyik hübéres tartománya. Alkotmányát elkobozták, törvényeit sutba hajították, az eskü szentségét a sárban meghengergették és a szurony uralma vette át a hatalmat a lerombolt alkotmányosság sáncain belül.

Oh nagyon fájnak a kiujult sebek. Talán meggyógyulnak, ha nehezen is. Erős és szívós a magyarnak természete, kiheveri ezt a bajt is. A mai állapotokban és sanyaru helyzetben aki igazán magyar és nem elvetemült gazember, az velünk lesz a nagy küzdelemben, mely ezután vár reánk. Ne legyen ma párt, csak egy nemzet, ne legyen torzsalkodás közöttünk, hanem egyetértés és higgyetek el, a nemzet vérző sebei meg fognak gyógyulni.

K. Mártonffy Imre.

A szabadelvűpárt és gróf Tisza István.

A párt magaviselete eleintén kritikán aluli volt a válságban, később gyanús az elnapolásnál, kétértelmű a felosztásnál. A mostani értekezlet után tiszta képet nyertünk.

Kik még emlékeznek arra a beszédre, melyet gróf Tisza István a haldokló Iparbank gyűlésén elmondott, semmit sem lepődtek meg azon, amit a szabadelvűpárt utolsó gyűlésén mondott.

A tények kérérlhetetlen logikájával szemben vádolt, feleselt, fenyegetőzött és bombasztokat mondott akkor és most.

Akkor saját döreségét háritotta át a pénzpiacra, most az országra, akkor is formahibával kezdődött a

katasztrófa, a külföldi üzletek révén, most is.

Az előrelátás hiányzott mindkét-szer. Különbség csak az, hogy ott kifeleselvén magát, megszökött; a közgazdasági pályáról a politikaira lépett, utódul hagyván ifj. Tisza Kálmánt. Engem most sem lepett volna meg, ha visszavonult volna és Sándor Jánost hagyta volna a csá-vába.

Az új pálya is kézen fekvő, mert sohasem hibázva, egy bankot és egy pártot elveszíteni oly pech, mely a szerelemben jósol jövőt. Három az Isten igaza!

Ő folyton, mint az ország vesztét emlegeti a párt bukását.

Nem oda Buda! A szabadelvűpárt nem ország. A hatalomról való le-döntése jótétemény volt a nemzet-nek, de szükségletje is volt e párt önletaglózása, habár Fejérváry-Vészi-ti bele a tört s viszi vérét a haladó-pártba.

Kialhatalan volt e harcban, melyet a nemzet a császári hatalommal viv, az az alakoskodás, melyet a szabadelvűpárt véghez vitt azzal a pár mandátummal, mit az ország a kezébe felede.

Tehát vége a komédiának, mert ezen utolsó alakoskodásnak senki fel nem ül. Önöket már kiszenvet-teti Fehérváry, mert rossz lelkiismeret még az önök tehetetlen konkurrenciájától is fél.

Végezzék el önök egymás közt; az országnak nincs ideje e tehetetlen vergődést végignézni. Azzal tisztába jöttünk, hogy önökre nincs mit számítani.

Mikor a nemzet egy élet-halál harcra készül, olyan katonákra nincs szüksége, kiknek vezére két órán vádolja a nemzet bizalmát élvező pártokat és államférfiakat.

A mi fegyverünk a törvénykönyv, a történelem tanulsága, tiszta lelki-ismeret sugalta önzetlen, erős elha-tározás.

Önző önfentartásért küzdő intriká-val, bosszuérzettel és gyűlölséggel eltelt mérgezett fegyvereknek kívül a helyök.

Mikor Tisza István formasértése történelmi momentumot idézett elő az addig gyűlölségben élő magyar pártok közt a Hungáriában, az első szó a Bartha Miklósé volt. A különböz pártok és vezérek elé lépett s így szólott: „Bocsássatok meg, sokat ugattam és haraptam, talán sokszor ok nélkül, de akkor is a hazát őriztem.“

A „hazát“, jegyezze meg gróf ur, és mégis bocsánatot kért s ön a „hazát“ védi két óra hosszat felese-

léssel, mikor az abszolutizmus durva meztelenségében megjelent

Térjünk napirendre, — hajrá a „császármadarakra“.

Ugron Zoltán.

Az idők jele.

A magyar haza minden fiának egy táborban kell harcoljon s ez a tábor más nem lehet, mint a szövetezett ellenzék hazafias sora. Ezt a nézetet vallja Fejes Áron ev. ref. kollegiumi tanár is, aki eddig a szabadelvű-párt mellett foglalt állást. De a február 19-iki eseményeket komolyan és józan észszel mérlegelvén, hazafias lelke felháborodott, mint mindenkinek, aki magyar.

Nyomban határozott és végképen kivált abból a pártból, melynek hitvallása immár sehogy sem alkalmas a nemzet jogainak megoltalmazására. Épen ezért Vajda Ferenc ref. lelkész, mint az udvarhelyvármegyei egyesült ellenzék ügyvezető elnökének következő levelben adta tudomásul férfias elhatározását:

A február 19-iki parlamenti politikai események hatása alatt állok. A mai nappal — az események fejlődése rendjén — eljutottunk oda, amidőn a magyar nemzetnek minden hű fia egy táborban kell, hogy legyen. Eddig még vitatkoztunk pártállás szempontjából politikai igazságokról, a felmerült politikai kérdésekre kereshettük legjobb belátásunk szerint a megoldási módozatokat, de ma, amidőn az ezeréves magyar alkotmány nyílt megsértésének tényével állunk szemben s a nemzet törvényes képviselőit királyi biztos utján, katonai karhatalom segítségével üzik ki a nemzet törvényhozó, tanácskozó termeiből, minden pártoskodásnak köztünk meg kell szünnie, a politikai válaszfalaknak le kell omolnia s egyek kell, hogy legyünk a nemzet leg-szentebb jogainak megvédésében s abban a harcban, melylyel a nemzet alkotmányos nagy jogait minden abszolutisztikus támadással szemben megvédhetjük s azokat örök időkre biztosíthatjuk. A magyar nemzetnek ebben a nagy harcában, küzdelemben részt akarok venni. Hazafias kötelességemet legjobb tehetségem szerint teljesíteni kívánom. Erős a meggyőződése, hogy egyesült erővel a nemzet igaz ügyét diadalra juttatjuk. Kérlek, fogadjatok a harcosok

közé s az egyesült ellenzékbe való belépésemet vegyétek tudomásul.

Hazafias üdvözlettel

Székelyudvarhely, 1906. febr. 19.

Fejes Áron, tanár.

Vajha követésre méltó példaul szolgálna ezen hazafias tény mindazoknak, akik még — habár kevesen és naiv hittel — az ugynevezett „békés kibontakozás”-ban reménykednek és megcsontosodott kormánypártiságukból kikecmeregni elég erőtlenek! Jertek, fogjunk kezét a haza védelmében! Mire vártok? Hiszen amíg egységesen nem védekezünk, addig győzelmünk felsiker. Akartok-e hazafiak lenni, tudtok-e, meretek-e magyarok maradni? Vigyázzatok, az idő halad, jobban, mint ti. Elkéstek!... A történelem szigorú bírátok lesz — kegyelem nélkül...

Budapesti levél.

Boldogasszony Anyánk,
Égi nagy patronánk,
Nagy inségben lévén,
Igy szólit meg hazánk:
Magyarországról,
Romlott hazánkról,
Ne feledkezzél meg,
Szegény magyarokról.

Áldd meg országunkat,
Mi magyar hazánkat,
Vezéreljed jóra,
A mi királyunkat.

... És zugott a dal fenségesen, komoran; az aranyozott márvány falak zengve verték vissza a busongó hangokat... Takács Mihály soha sem énekelt még olyan gyönyörűen, mint szerdán a Szent István bazilikában. Az a régi zsoltár volt művészetének ragyogó delelője.

Magyarországról,
Romlott hazánkról,
Ne feledkezzél meg,
Szegény magyarokról.

Szinte zokogott a dal és a meleg, szomorú sirásba bele csuklott az igazi zokogás. Hányan sirtak! Komor, kemény férfi arcokon peregetek alá a néma, nehéz könnyek. Mindenik egy-egy keserű vád, mindenik egy-egy fenyegető ígéret.

Nem igaz! Nem volt abban a templomi gyülekezetben semmi meleg, semmi lelkesítő. Én mondom meg az igazságot, nem azok, akik dihibambust zengenek róla. Csupa hideg, kétségbeesés ülte meg ott a szíveket, csupa gyász, csupa gyötör, reménytelenség. Szinte látni lehetett az arcokon annak az ütésnek a szegyenletes bélyegét, amelylyel hitvány merénylő kezek egy Golgothára vonszolt, szerencsétlen nemzetszent homlokát illették.

Még a Hymnus is siketen, reménytelenül csegett, mintha csak az egész gyülekezet érezte volna, hogy elfordul immár mitőlünk a mi nagy patrónánk. Nincs már a magyaroknak senkije, semmije! Se pártfogója se védelmezője...

A parlament előtt pedig ott táborozott a katonaság, kivezényelve a nemzet törvényhozása ellen. A koronás uralkodó tanácsosai azt a fegyvert, amelyet a nemzet a haza védelmére véres verejtéke árán szerzett adófilléreiből adott kezükbe, a nemzet ellen emelték, akitől az uralkodó minden jogai erednek.

Haszontalan, semmi emberek rendelkeztek benn a palotában és az országgyűlés elnökének egy közrendőr — értsük meg — egy rendőregény állta útját. S mikor a szuverén törvényhozás tiltakozva emelte fel szavát a jogtiprás ellen, az a legény egyszerűen vállalt vont és nyeglén vágta oda neki:

— Hát csak tiltakozzék az ur!

Mi volt hát ebben a lelkesítő? Ott álltunk körül szótlanul és a fogainkat csikorgattuk tehetetlen, keserű haragunkban.

Aztán összeült az ország tanácsa és az alkotmányos jogait gyakorló parlamentnek felve, lopva, egymást siettette kellett végeznie a dolgát, hogy elmondhassa azt az egy tiltakozó szót, mielőtt földre nem lödítje székéből az elnököt a terembe hatoló legelső baka-káplár.

Ugy bántak velünk, mint ország-háborító jött-ment bitangokkal.

És azóta minden nap arcul köpik a nemzetet. Királyi biztosokat neveznek ki nem létező törvények alap-

ján. Fegyveres fenyegetéssel kényszerítik önmegadásra a közhatalóságokat épen úgy, mint a parlamentet. Az egyiket lázadásnak, a nemzet ellen való hűtlenségnek bélyegzi a büntető kódex és sok esztendősbörtön büntetést szab ki rája; a másikat, ha magán személy követi el, rablásnak, életveszélyes fenyegetésnek, fegyverrel való kényszerítésnek hívják. A hatalom kreaturái azonban gráciát, királyi kitüntetésekért szereznek vele.

Nem irok többet, mert a tehetetlen harag megfoszt a kritika mérsekletétől. De ide írom e levelem alá az igazi nevemet, hogy ne kelljen senkinek az írói álnév fátját firtatgatni. Lehet, hogy nem is irok önöknek többet, de még ez egyszer megírtam szívem szerint az igazságot s ha bezárnak érte, megvigasztal majd az a tudat, hogy mai nap-ság minden tisztességes magyar ember számára nemesi levél a börtönök törzslapja.

Garvay Andor

Homoród-fürdő érdekében.

(Fürdői élet fagyos télben.)

(Folytatás és vége.)

4. Évad kezdete előtt, már június második felében a két tennis- és a golyózó (kugli) pályát, valamint az összes erdei utakat, hidakat, ülpadokat ki kellene javíttatni — részben ujjakkal pótolni, környéküket megőprezni.

Fürdő-évad alatt pedig a szolgálkat arra kell kötelezni, hogy az összes erdei sétautakat naponként legalább egyszer járják és a lehető romlásokat azonnal igazítsák, ahol pedig szemetet találnak, azt távolítsák el, mert e tekintetben csak panasz esetén történt valami.

5. Továbbá jó volna az erdei sétautakat — kivált az Ugron- és Kossuth-hegy oldalon tovább építtetni és az erdőben is egy pár fedett helyiségről gondoskodni, hogy a járkálni ohajtó közönséget ne tartsa otthon és ne riaszssa el a legkisebb felleg a fenyes oldalakon való sétálástól.

6. Aztán a patak vizének fölhasználásával, a pisztráng-költető kis pavillon tájékán hideg fürdőhelyet kellene készíttetni, mert a tulságosan hideg szénsavas-vasas fürdő használata nem tesz jót mindenkinek, sőt akárhány fürdővendégnek éppen tiltva van.

Egyéb iránt úgy tudjuk, hogy ez immár el is van határozva és csak sürgős foganatosításra vár.

7. A meleg fürdő mellett levő kis üdülő helyiséget el kellene látni néhány kényelmes karos ülőszékkel, egy kerek asztallal és egy-két hirlappal, hogy az ott várakozók legalább ne unatkozzanak.

8. A meleg fürdő fülkéiben hőmérőket és bár egyszerű heverődiványokat kellene alkalmazni és gondoskodni, hogy a fürdőkészítő masszírozni is tudjon.

9. A fürdővendégek fogadása, elszállásolása és kiszolgálása tekintetében is még sok a kívánni való, mert a megérkező és még idegen vendég sokszor teljesen tanácstalanul, magára van hagyatva, azt se tudja, kihez forduljon további utbagazításért és kit kérhet föl, hogy őt kalauzolja?

Szóval az eddiginél humanusabb, készségesebb és gyöngédebb elbánásban kellene részesíteni a vendégeket, akik elvégre is csöndes és békés pihenés végett szoktak fürdőre menni, nem pedig azért, hogy ott figyelmetlenséggel, olykor éppen kiméletlenséggel illessék, vagy gorbomással boszantsák és elkeserítsék. Pedig az ilyenek eddig napiranden voltak.

10. Az orvos vendégek és családjuk tagjai — az általános gyakorlat szerint gyógydíjat (kurtaxát) sehol se fizetnek és a hideg fürdőt is díjmentesen használhatják. Ezt a kedvezményt feltétlenül és kérés nélkül is meg kellene adni Homoródfürdőn is.

11. Örömmel konstatáljuk, hogy csendőrsőrről, állandóan rendelkezés alatt álló kocsiokról immár gondoskodtak és a postaközlekedés is kielégítőnek mondható, sőt az elég terhes posta- és távbeszélő ke-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irta: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(13. folytatás.)

A XVII. században az egyes székeknek többnyire egy királybírójuk van.⁴⁹ Csak Háromszéken látni néha kettőt.⁵⁰ 1602-ben a székelyek főkapitánya a fejedelem meghagyásából hivatalukban megerősíti Háromszéken két királybíróját.⁵¹ Brandenburgi Katalin 1630-ban Székely Mózes, akit az ő férje ezelőtt Udvarhelyszék főkirálybírójává tett volt, tanúsított hűségéért, többrendbeli jószággal jutalmazza meg.⁵² 1633-ban I. Rákóczi György az elmenekült Székely Mózes helyére újat nevez ki, még pedig egy székelyt, és ki nevezési okmányában kiváltképpen kiemeli, hogy ő nem akar akárhová való, a mint az eddig szokásban volt, hanem a székelyek közül való királybírójt nevezni ki és pedig olyant, aminőt a szék küldöttsége is igen tisztességesen hozott szóba előtte.⁵³ E királybírói ki nevezéssel ellentétben áll 1653-ból II. Rákóczi Györgynek egy nyilatkozata, mely szerint ő Udvarhelyszéknek királybíróul Vargyasi Daniel megválasztását ajánlja, jóllehet — teszi hozzá — ő tudja, miszerint a főkirálybíró választás joga a szék rendjeit illeti s hogy ő ebben őket

védni is akarja, de hát végre is a székek jogában áll a királybírójt tetszése szerint bocsátani el.⁵⁴ Rákóczi e nyilatkozata összevág az App. Const. P. III. T. 76. I. cikkével, amely szerint a székek jogában áll, főkirálybírókat választani, azokat hivatalból elbocsátani vagy újra választani, miután a hivataloskodás ugyis csak egy évig tartott.

Mi birta fá a fejedelmet, hogy ki nevezési jogát feladja s a királybíróváltást a székek engedje át, nem lehet megállapítani? 1613-ban elhatározza az országgyűlés, hogy a székelyek régi szabadságaik szerint évenként változtassák a királybírójt, ha valaki közülük nem tetszik nekik.⁵⁵ 1630-ban ismétlődik e határozat, kiemeltetvén, hogy már 1613-ban elhatározott, mely szerint a királybíróválasztás a székgyűlés dolga.⁵⁶ E pont 1630-ban Rákóczi választása föltételei közé vétetik s ettől az időtől fogva megvan az a következő fejedelmeknél, meg az Approbata és Compillatákban is.⁵⁷

A királybíró kötelessége volt ezen túl is a közbiztonságról gondoskodni. Az 1589. és 1592-iki országgyűlés utasítja a királybírókat a gonosztevők és orvos megbüntetésére.⁵⁸ 1594-ben figyelmezteti az országgyűlés a székeket, hogy a királybíró távollétében az ítélet megsemmisítésének terhe alatt törvényszéket ne tartsa-

nak. Viszont a királybírók hivatalvesztés terhe alatt intetnek meg, hogy ne zsaroljanak, tetemre hívás, halálujtás s más igazságtalan miveletek útján.⁵⁹

A kárt, amit az egyes rendek okoznak egymásnak, térítesse meg a királybíró,⁶⁰ gondoskodjanak jó utakról⁶¹ s hajtssa be az adókat.⁶² 1600-ban a királybíró a kapitánnyal szedjék össze a fegyvereket⁶³ s az országgyűlésről elmaradtaktól a büntetéspénzt hajtssák be.⁶⁴ Végül vigyázzon, hogy Moldva felé minden út és ösvény a szorosakon kívül járhatatlan és kidöntött fákkal eltorlaszolt legyen.⁶⁵

Az alkirálybírókat a főkirálybíró szokta volt a székek közösen jelölölni⁶⁶ és beiktatni.⁶⁷ Ugy maradt.

Ezekből láthatni, hogy a fő- és alkirálybírók hivatalos kötelessége nem volt élesen elkülönítve egymástól. Annyi azonban a XVII. századra nézve is megállapítható, hogy a főszékek élén egy-egy, ritkán két főszolgabíró állott, akik ott törvényszéket tartottak, ellenben a fűszékekben az alkirálybírók fungáltak. Ettől eltekintve, a kettő hivatalos hatásköre mégis összefolyt, a főkirálybíró volt a főhivatalnok, kinek állása a megyei főispánénak felelt meg. Míg a XVI. században ezek a főkirálybírók nyilvánvaló fejedelmi hivatalnokok, fejedelem nevezi ki,

annak parancsait hajtják végre, addig a XVII. században közelednek a székekhez, azok választják őt, a fejedelemnek csak hűségesküet tesznek, attól el is mozdíthatók s neki általán az ország minden többi tisztviselői is felelősek.

Az esküdtek vagy székülők.

Eredetileg a széki törvényszék a székek előkelői és tekintélyesebb embereiből volt összeállítva. Az igazságszolgáltatás rendes folytonossága azonban esküdtszéki intézményt követelt állandó székülökökkel. A XV. század folytán ment végbe az egész Székelyföldön ez a fejlődési fok-szerűség. A zabolai gyűlés a kézdii törvényszék mintájára szervezi azt, szervezi pedig Sepsí és Orbai székekben is a kézdii törvényszék mintájára. Az elnyomott harmadik rendnek a másik kettőt szorongató visszanyomása hozta létre ezt az intézményt, emezek a tisztségek birtokossai voltak s önkényűleg bántak amazokkal. Itt s ekkor határozták el, hogy az esküdtek fele a harmadik rendből választassák. Két-ségtelen azonban, hogy ez a határozat nem ment át az igazságszolgáltatás prakszisába. Legalább az udvarhelyi fellebbezési törvényszék felállításakor 1505-ben, a harmadik rendet nem vették tekintetbe. És a következő időkben is így tettek.

zelés a legpontosabb, ahol a fürdő-közönség mindig gondos figyelemben, szokatlan előzékenységgel részesül.

E tekintetben tehát nem panaszkodhatunk, hanem inkább méltányló elismeréssel tartozunk és csak azt óhajtjuk, hogy a postahivatal jusszon minél előbb alkalmas helyiséghez, mert a mostani már már tűrhetetlen.

12. A vendégszobák berendezése most már kielégítő volna; de hamar ágyneművel nem lehet — legalább szalmazsákokkal azokat is el kellene látni. A meglevő konyhákat pedig nem lerombolni, hanem inkább helyre kell állítani és bár egyszerű takaréktűzelőkkel ellátni.

13. Gondoskodni kellene még fedett sétahelyiségről is; de minthogy ez már több költségbe kerül, egyelőre maradjon csak jámbor ohajtás.

14. Minthogy június második felében, mint utóévadban a lakás-díjak minden rendezett fürdőn mérsekelve vannak, ekkor ezeket Homoród-fürdőn is legalább 25 százalékkal kellene alább szállítani.

15. Végül ohajtandó, hogy a fürdő prospektusát, a szükséges változtatások beiktatása után — nyomassák ki legalább 2000 példányban, hogy azt illő árért minden vendég megkapván, kellő tájékozódást nyerhessen, mert a mi tudomásunk szerint, a nem régen nyomtatott példányok teljesen elfogytak.

Ime, ezek volnának azon újabb intézkedések és kevés költségbe kerülő javítások, amelyek által, ha ezek kellő időben eszközölnének, mégis valamit lendíteni lehetne a Homoród-fürdő életén és amelyeknek lehető megvalósítására éppen ezért föl is hívjuk az intéző körök és a fürdőbizottság figyelmét.

Mi ismerve ezeknek jóakarátát, jogosan várjuk és reméljük az állapotok alapos javulását.

Bár ne csalataoznánk!

Bod.

EGYHÁZI ÉLET.

Protestáns estély A székelyudvarhelyi ev. ref. egyházközség egyházi értekezlete ma (vasárnap) febr. 25-én tartja d. u. 6 órakor a ref. kollegium tornacsarnokában utolsó egyházi estélyét. Ez alkalomra a rendezők a következő műsort állították össze: 1. Gyülekezeti ének, harmonium kíséret mellett XXXIV. dics. 1. vers. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szaval Weiss Janka. 4. Énekelnek Szabó András tanár vezetése mellett a ref. koll. VII. és VIII. osztályú növendékei. 5. Felolvasást tart Csutak István s. lelkész. 6. Énekel Pap Irma, harmoniumon kíséri Baku Katalin. 7. Hegedű-quartett előadják: Molnár Géza, Dózsa Imre, Varga Ferenc és Schuller Arthur. 8. Szaval Benedek Aladár VI. o. tanuló. 9. Zárszó. 10. Gyülekezeti ének, áld meg Uristen. Belépés ingyenes; kegyes adományok köszönettel fogadtatnak. Rendezők: Bartha Iluska, Ferenczy Irén.

A „Székely Udvarhely” hazafias zászlójára Kossuth Lajos nagy hazánk fia dicső eszméi: a szabadság, egyenlőség és testvériség harmas jeliséje tisztán, hamisítás nélkül van felírva. Csakis ezáltal boldogul a hon és virul új életre a haza, melynek üdvéért e lap igazi lelkesedéssel küzd.

KÜLÖNFÉLÉK.

Boldizsár Dénes

papnövendék.

1887—1906.

A múlt év júniusában egy beteges ifju arcát festette pirosra a róm. kath. főgimnázium folyosóin a legjobb érettségi bizonyítvány megérdemlésének boldogító tudata. Az az ifju ekkor látta maga előtt nyitva az életnek legszebb utait, akit hat esztendőn át könyvekkel vagy holmi jegyzetecskékkal kezében (szegénysége miatt nem vehetett könyveket; de mindenesetre a legalaposabb készütséggel láttuk a szentelt muza falai közé bemenni.) Példás szorgalmáért, legalaposabb tudása mellett szerénységeért nagyra becsülték tanárai; jó szívéért, puritán lelkeért s mindeniket felülmúló szorgalmáért, tehetségeért társai körülrajongtak.

Az élet sokat ígért neki... és vallásos, ideális lelke a papi pályát választotta s bár betegsége miatt nem mehetett el Gyulaféhérvárra — a legpéldásabb szorgalommal tanult s készült a pályára, melyen egyházának, hazájának diszére, hasznára munkálkodhatott volna s szülőinek testvéreinek öröme, támasza; tanárainak és barátainak büszkesége leendett... Nagyjában már készen volt első vizsgájára, mit márciusra tervezett... Élni, tenni akart... s egyszer csak váratlanul megszűnt élni...

Magával vitte nagy szorgalma gyümölcseit, övéinek legszebb reményét... Mit hagyott maga után? Könyveket, sóhajokat; fájó ürességet szerettei, barátai, ismerősei szívében.

Bánatos szülői, testvérei és a nagyszámu rokonság haláláról megható gyászjelentést adott ki.

Temetése febr. 19-én d. u. 3 órakor történt a halottas házból. Szülőin, testvérein és rokonain kívül a szeminárium növendékei és volt osztálytársai helyeztek koszorukat ravatalára. A temetésen a róm. kath. főgimnázium tanári kara és ifjúsága testületileg vett részt; volt osztálytársait a távollevők nevében, kik közül sokan táviratilag fejezték ki részvétüket — négyen képviselték. A város polgárai is nagy számban jelentek meg végtisztességénél, hogy annál több szem könnyűje öntözze koporsóját.

A sirnál volt tanuló társai és barátai nevében György Dénes bucsuzott tőle mélyen átérzett beszéddel.

—y—s.

Gróf Mailáth püspök csütörtökön délután városunkba érkezett. Nyomban meglátogatta a helybeli kórház betegeit. Este pedig résztvett a róm. kath. oltáregyesület estélyén, a hol kijelentette, hogy egész héten városunkban marad imádkozni a magyar haza szomorú sorsának jobbra fordulásáért, a királyért és a haza ellenségeiként felszínre jutott megtévelyedett hazafiátlan lelkekért, hogy az Isten szívüket hazánkhöz fordítsa.

Hazafias ifjúságunk tegnap este 8 órakor egy szerény felvonásban adta tanujelét annak, hogy osztrák alattvaló nem akar lenni. A Kossuthnótát énekelve tömött sorokban az ezredéves emlékekhez gyülekezett. Ezután azonban a rendőr és csendőrség felszólítására szétszórlott. Igen különös módot sajátítottak el egyes rendőrök. Ugy beszélnek a polgársággal, mintha immár ők is osztrákok lennének.

Pedig hát nem azok. Ezt jó lesz megjegyezni. A rendőrség tehát részen volt. Bezzeg, mikor Szentpétery boltját a rendőrség szomszédságában megdézsmálták, akkor nem voltak olyan éberek és tapéntatosak.

Áthelyezés - és kinevezések.

A pénzügyminiszterium ügyvezetője Dr. Szemery János pénzügyi fogalmazót hasonló minőségben a budapesti központi díj- és illetékkiszabási hivatalhoz; Kendrei János pénzügyi irodatisztet a szegedi pénzügyigazgatóságához helyezte át. Gargya András igazolványos altisztet a helybeli pénzügyigazgatóságához irodatisztnek és Váralyai Gyulát a székelykeresztúri adóhivatalhoz adóhivatali díjas gyakornoknak nevezte ki.

Teljhatalmu kormánybiztosok.

Ilyen csodabogarakat is eresztett utra a darabont-kormány — egyelőre tizet. Csikvármegyét is fenyegetik valami Sárpy György nevű kiérdemesült csendőrnagygyal, aki polyságon (Hontmegyében) született s ifju korában becsületes boltoslegény volt. Ma Csikország teljhatalmu kormánybiztosa akar lenni. Kolozsvárt megkövezték, záptojással szemközt dobták Csáky kormánybiztos. A mennyire ismerjük Csikvármegye derék, hazafias közönségét, ez képes lesz még egy újabb Siculicidiumra is, mintsem eltűrje, hogy szabadságtól megszentelt földjére teljhatalmu kormánybiztos lép-jék.

A jótékony nőegyesület jelmezestélye és a választmányi gyűlés erre vonatkozó határozata.

A székelyudvarhelyi jótékony nőegyesület választmánya f. évi február hó 21-én népes gyűlést tartott, amelynek egyetlen tárgyát annak a kérdésnek megvitatása és eldöntése képezte, hogy tekintetbe véve a f. hó 19-én történt országos szomorú esemény leverő hatását és az ez által előidézett nyomasztó viszonyokat, valamint a megjósolt szenvedés és nyomor beálltát is — vajjon a február 27-re hushagyó keddre tervezett és e helyen is immár több ízben meghirdetett jótékony célu jelmezestély megtartása helyesnek, időszerűnek és megengedhetőnek mutatkozik-e éppen akkor, amikor az egész ország szenved és a némán gyászoló nemzet elvesztett szabadsága és letiport alkotmánya szétduzt omladéka felett hullat keserű könnyeket?! Vajjon az adott viszonyok között, ugy az erkölcsi, mint az anyagi sikerre való kilátás reménye nem forog-e kockán és így nem kellene-e az estély megtartását későbbre, kedvezőbb időre halasztani?! A választmány többsége komoly megvitatás és beható tanácskozás után azt határozta, hogy — amennyiben az egyesület erre a jótékonycélu estélyre immár kiadásokat tett, a közönség rákészült, a tiszta jövedelem a szegények és árvák fölsegélyezésére fordítódik, az elhalasztás pedig — a küszöbön levő bőjti időszak miatt — lehetetlen: a tervezett jelmezestélyt mégis megtartja és a jelzett megokolással a közönség jóindulatu pár fogására számíthat. A meghívás immár szétment és a siker a tömeges megjelenéstől függ.

Figyelmeztetés. Akik a nőegyesület hushagyó keddi estélyén jelmezen vagy dominóban fognak megjelenni, sziveskedjenek este fél 8 órakor a „Budapest” emeleti erkélyes

3. számú szobájában megjelenni, amely erre a célra rendelkezés alatt fog állani és a honnan lesz az együttes bevonulás.

A gyülekezési jog elkobzása.

Kristóffy belügyvivő elkobozta a magyar polgárság gyülekezési jogát. A volt országgyűlési képviselők tehát ezidő szerint beszámolót, sem programbeszédet a jelöltek nem tarthatnak. Kiváncsiak vagyunk arra, hogy vajjon a március 15-iki ünnepélyeket megtarthatjuk e, vagy pedig még imádkozni sem engednek majd a darabontok? Szegény, szegény magyar hazánk, hova jutottál! Szakáts Zoltán és Dr. Kállay Tamás mára tervezték a képviselői beszámoló megtartását. Azonban az illetékes közigazgatási hatóságok nem vették tudomásul bejelentésüket. Hírszerint — a kormánynak az a szándéka, hogy az új választások napjáig gyülekezéseket nem engedélyez. Így akarná magához terelni közgeivel a választó közönséget. Erre pedig elvárhat, míg csak bele nem fárad!...

Nőegyleti fillérestély. A febr. 21-én tartott fillérestélyen kevesen voltak és az időt társas játékokkal töltötték el. Bévétel 10 korona. A jövő heti fillérestély, a hushagyó keddi jelmezből miatt elmarad.

Furcsa, mikor a „A jegyzői egylet szaklapja” a „Az erdő kérdéshez” szól. Még furcsább, mikor a megyefőnök lájbzurnáljával el akarja hitetni, hogy ő alispán korában — miniszteri rendelet nélkül — foglalkozott az erdő-ügygel. Ennél is furcsább, hogy lengyelfalvi báró Orbán Ottó és a „Székely-Udvarhely” akcióját, holmi haladó párti célokra kisajátítani akarván a megyefőnök és rozsdás fringijának most leghűbb hordozója, fölszaladtak néhány székelylyel Fájlics földgyérhez szétkiáltani az országban, hogy ők milyen jót akarnak a székelységnek. Aztán Fájlics ur elmondta Fejérváry darabont véleményét is; kioktatván a székelyeket, hogy jövőre csupa Ugron Jánosokat válasszanak képviselőnek. Olyanokat, akik nem ismernek magyar nemzeti ellenállást — csak alázatos engedelmeséget, akik a nemzeti pofoncsapásokat szó nélkül tűrik s ha jogaink elorzásáról kívánnak tőlük a nemzet nevében véleményt — igen nem feleljenek, csak hogy nekik jó dolguk legyen. Ha! ha! ha! Fogadjatok szót Fájlics földmívelésügyi ügyvivőnek székelyek, legyetek jó fiúk. Ne mozduljatok, hogy ha az orrotokat fricskázza az osztrák, akkor sem. Aki ezt teszi, jó fiú és az osztrák szereti!... Istenem, hova lett a büszke magyar önértzet! Hova aljasodott fiainak gondolkodása!... Nézzetek inkább Fejés Áron tanárra és kövessétek az ő nemes példáját. Mert a mint leveleiben írja — Ma a magyar nemzetnek minden hü fia egy táborban kell, hogy legyen. Legyetek mind magyarok! Szeressétek ezt a hazát úgy, mint ahogyan minden becsületes lelkű hazafinak kötelessége. Ez a haza nem volt mindig a miénk és nem is marad az. Ezt a hazát örököltük apáinktól és örökbe kell hagyjuk utódainknak. Aki nem így

gondolkozik, hazaáruló sohonnai bitang; nem méltó a magyar névre, nem érdemes arra, hogy szót váltunk vele!...

— **Okland rom. kath. ifjúsága** e hó 27-én tartja meg az ott felállítandó harang és harangláb javára rendezendő zártkörű kosaras táncestélyét, melyre a t. közönséget meghívja Gábor Mózes plebános, elnök. Lukácsffy Elek ügyvédjelölt, pénztárnok. Belépődíj személyenként 1 K 60 f. Kezdeté este 8 órakor. A zenét Ampovits Béla zenekara szolgáltatja.

— **Sterba ismét trafikos.** Boldogult Gál János tekintélyes kereskedő életében tudvalevőleg hosszú időn át Sterba Ödön helybeli kereskedő vezette a dohánytőzsde ügyeit városunkban. Azután bizonyos makinációk jöttek közben és idegen kézre került a nagytőzsde. Monori (alias Mannheim) csődbe jutott és új árlejtés révén — mint biztos forrásból értesülünk — most ismét Sterba Ödön kezelésébe jutott a nagytőzsde. Bizonyára nagy megnyugvással fogadja közönségünk ezt a hírt, annál is inkább, mert joggal feltételezhetjük Sterbáról, hogy a közszükségletet ő a legpontosabban képes lesz kielégíteni.

— **Elég volt a bohóckodásból.** elég a tivornyából — írja Ugron Gábor és így folytatja: Oly nemzet, amelyik nem érzi saját gyalázatát, becstelenségét és méltó a halálra. Aki nem busul a nemzettel, azt, mint gennyest váladékol, ki kell, hogy lökje a nemzet egészséges vérkeringéséből. Aki mulat, táncol és tombol, amikor halálos ellenségeinknek van okuk és jöhet kedvük dárídot és vigasságot csapni, a farsang bolondját járni, az nem érti nemzetét, az sérti a közgyátsz és fájdalmait. Oh, milyen megrázó és velőket zúzó fájdalom a vigság, a tánc, a kacaj, a röhögés most, mikor a pestis leszállyt utcáinkra és a fekete halál fertőzete kopog az ajtókon! És mint egykor Rómában, a kétségbeesés, a halál közepette is reménységgel nézünk fel a messzebe, tekintünk fel a magas égre: Qui de nons, qui de nons va devenir un Dei? Hol késik a mi megváltónk?...

— **A legszebb asszony** vagy leány is szükségét érzi néha szeplők és más arctisztatlanságok eltávolítására. Ily esetben a legjobban ajánlható szerek a székelyhavasi bivalytejből készült „Alba” szappan és (ára 1 korona) „Alba” arckrém (ára 1 kor. 50 fillér), melyek semmiféle ártalmas vegyi terméket nem tartalmaznak. Kaphatók mindenütt. Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész, Sepsiszentgyörgy 184 szám.

— **Tanfelügyelő a tanítók ellen.** A tanfelügyelő ur éppen a koalícióval birkózott, mikor „Az éhező tanítók” című közleményünk szeméi elé került. A helyett, hogy módot keresett volna arra, miként lehetne a nélkülöző tanítók elhanyagolt dolgait hamarosan rendezni, dühösen nekik roított. Lapjában a tanítókat vádolja hanyagsággal; ijeszti, fenyegeti és leckézteti a „hanyag fajtából valókat”. Persze rosszul esik az, ha a tanfelügyelőt valódi kötelességeire figyelmeztetik a miatta szűkölködő tanítók. Ezt elhiszszük, de kénytelenek vele, mert ők a tanítói fizetésből élnek. Azt is elhiszszük, hogy hálásabb dolog ez időszert a haladó-párti politika bőven termő mezején

munkálkodni, mint a tanítók ügyesbajos dolgait intézni. Ezt tudjuk mi és a tanítók is. A tanítók onnan sejtik, hogy a tanfelügyelő ur első sorban a haladók harsonájával van elfoglalva, bizonyára szinte kötelességből, mert nemcsak ő hanem — uram bocsá! — még a tollnoka is a politikával kacérkodik... rendez foglalkozását: az émelgős lantpengetést abbahagyva, ugyancsak a hasznos politika terén folytatja nélkülözhetetlen munkásságát... Csodálni való-e ezek után, ha a tanítók hozzánk fordulnak panaszaikkal? Mert ugyan ki törődik velük? Így történhetett meg az a fura eset, hogy néhány tényleg a tanfelügyelőséghez betérjesztett költségvetés fél év óta elintézetlenül, ezt nem mi mondjuk, hanem a tanítók panaszkodtak. Hogy miért éppen nekünk? Hát azért, mert a tanfelügyelőségnek már több ször sikertelenül kopogtattak ügyük érdekében, mindig üresen találták a szerkesztőségi szobát... Nem kell tehát a tanítóktól saját érdekükben „erőszakkal kicsikarni” a fizetésüket oly közelről érintő költségvetést, mert a tanítók tudvalevőleg igen rá vannak utalva jól megérdemelt csekély fizetésükre, fél évig egyik sem tud várni, még hanyagságból sem. Panaszkodtak nekünk és hitelt adtunk panaszuknak, mert a panaszkodók „abból a fajtából valók”, akik előtt nyugodt lelkiismerettel még a tanfelügyelő ur is kalapot emelhet... Nem illő dolog tehát vádolni, ijeszteni és fenyegetni a tanítókat csak azért, hogy a tanfelügyelőség saját mulasztásairól elterelje a figyelmet.

— **Az egyes közbirtokosságok** vezetőit felkérjük, hogy az erdők állami kezelésének megszüntetése tárgyában indított mozgalomhoz a gyűlések szabályszerű jegyzőkönyvi kivonatát a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége Székelyudvarhelyt címre most már mielőbb küldjék be, hogy a képviselőházhoz intézendő kérvényt aláírás végett megküldhessük.

— **Sovány viccek.** Mióta az abszolutizmus rideg szele megérintette nemzetünk szabadság-fájának leveleit, azóta a helybeli „független politikai” jelző alá rejtőzködött haladó-párti „hetilap” ugynevezett viccei még jobban eleceteselek. Azt hiszi különben ez a sajtakaró sajtókukac, hogy neki minden héten okvetlenül viccelni kell. Pedig hát sületlen és ecetszeses vicceire a legkisebb komondorok sem kíváncsiak. Bátran a koalícióra fájós fogaira tehelne — ha ezen kuráért a dalnokok neheztelését magára nem vonná...

— **Nem keverék,** hanem kizárólag tiszta, átlátszó, aranyárga, iz és szag nélküli a Zoltán féle csukamájolaj, és ezért úgy a gyermekek, mint felnőttek szívesen veszik. — E hírneves csukamájolaj tápereje és könnyű emészthetősége miatt is igen becses. — Üvegje 2 korona a készítő Zoltán Béla gyógyszerésztárában Budapest, V., Szabadságtér és a helybeli gyógyszerésztárakban.

— **Szabadság jelvények.** A március 15-iki ünnepélyekre igen csinos, Kossuth Lajos nagyháznkfának 1848-beli arcképével, elefántcsont-utanzatból készült nemzeti jelvények kaphatók a „Székely Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében) Székelyudvarhelyt. E diszes jelvények darabja tollal 20 fillér, mellre való tü 10 fillér.

— **Végre azon kellemes helyzetben** vagyunk mi is, hogy a magyar anyáknak egy örömhírral szolgálhatunk és pedig, hogy a hírneves SCOTT-EMULSIÓ immár Magyar-kapható. — A Scott-Emulsió csuka-

májolajból készül, mész- és nátron hypophosphit hozzáadásával és felülmúlja az összes, ebben a nemben nyers és közönséges csukamájolaj név alatt forgalomba hozott készítményeket. — A Scott-Emulsió nemcsak sokáig tartható, hanem könnyen bevezethető és emészthető is és semmiféle kellemetlen utóíze nincs. ország minden gyógyszerésztárában

— **Házi leány cseléd** évi bér mellett azonnal alkalmazást nyer. Cím e lap kiadóhivatalában.

TANÜGY

„Az 1906/7-ik tanévi tananyagbeosztás teljes szövege” címen igen fontos és közérdekű munkát bocsátottak sajtó alá Vaday József községi és Szász Ferenc állami isk. igazgató tanítók. Számolva ugyanis ama nehézséggel, melyet a tanterv szerinti tananyagbeosztás elkészítése állít a tanítók elé: Vaday és Szász az összes tantárgyak szövegét feldolgozták s a különféle iskolák viszonyaihoz alkalmazva kiadják. Tekintve, hogy ez év június végéig minden tanítónak be kell nyújtani a kir. tanfelügyelőséghez az 1906/7-ik tanévi tananyagbeosztást: Vaday és Szász műve nagyon is időszerű és közérdekű, mert 9—10 nyomott ives kötetben sok tanulást foglalkoztatni a tapasztaltabb kartársak is, ifjabbak pedig aligha nélkülözhetik, mert ha nem is szóról-szóra írják ki, de csekély pótlással kifogástalan beosztást készíthetnek körülbelül 160 oldalra terjedő mű alapján. Vadayék műve a Betegh Pál és Társa kiadásában megjelenő úrlapokhoz is alkalmazható. Megrendelhető Vaday Józsefnél Nagyváradon vagy pedig Szász Ferencnél Siménfalván 2 korona beküldésével. (Postadíj 20 fill.) Megjelenik április havában Bolti ára 3 korona lesz.

Halódó-párti alakok.

Csép Zoltán.

Megbocsáss oh Zoltán! hogy téged is ez illusztr. társaságba állítalak be. Készségesen elismerem, hogy nem a tisztelet és dicséret koszorúját fonom borzas fejedre, mikor ezt teszem. De a te sokoldalú tehetségednek, egyéni kiválóságodnak ennél méltóbb keretet nem találtam...

Hiszen te demokrata vagy, talán az egyetlen mokrata a bus Magyarhonban. Épen azért előttem nincs emberi nagyság, de nem ved meg a legparányibb szivar... pardon! porszemet sem. Egyforma őszinteséggel mondod el zaftos bókaidat ónaccságának és a mosogató levét vivő konyhaférfiúnak. Az utca vidám lábtü-művész sarkadékaival ép oly szívesen cserélsz eszméket, amily könnyen hozod zavarba fogós kérdéssel, a mindig komoly, sokszor komor, néha nagy-képűsködő professort.

És szónokolsz. Az életnek minden legkisebb változata, a nyilvánosságnak minden mozzanata még inkább összevarja amogy is kuszált fántáziádnak szárait, te pedig összehordasz hetet-havat, minden sületlenséget, mint egy némely helybeli pártfeled vagy judapesti elvtársaid. Ámbár egy fejjel őket felülmúlsz; ezek beszélnek a zsebükért, te beszélsz, mert hajt a lélek.

Különben korodat megelőzted. Ime Magyarországra most érkezett el a szemét korszaka, te pedig vagy két évtized óta zavartalan élvezettel vájkálsz benne. Ujabbban meg is nőtt az önérzeted, sokkal nagyobb büszkeséggel gyűjtöd össze a kora reggel óráiban az éjszakának hulladé-

kait. Az ám az igazi bűvészet, ahogy te e pillanatnyi felvételekre a kapuk alá beosonsz. Mintha varázs-boeskor volna a lábaidon, pedig 15 fokos hidegben felmeztőláb sétálsz.

E bűvészi ügyességed láttára ötlök eszembe egy kérdés: miért nem neveztek ki téged főispánnak? Szeretném látni azt a vármegyeháza, amelybe te nem tudtad volna belopni magadat? Képesfeled pedig kéjes örömmel élvezte volna a záptojások simogatását, épen azért, mert bűdössek. Másfépen is olcsó főispán letél volna! Adósságodat nem kellett volna kifizetni; kocsisodat meghagyatd volna abban a vékony mándliban, melyben eddig az Isten hidege csaknem megvette s nem csináltatd volna neki aranyfűtőket, báránypelések bekest; a sárgák is megelégedtek volna a régi kopott hámszerrel.

Nem tudom ugyanis elhinni, hogy azért mellőznek, mert nem úgy vagy keresztelve, mint a Vészi méltóságos ur. Ezen könnyen segíthetsz. De valószínűleg másoknak is elnézték e kis szépség hibát és így te is lehetsz... kormánybiztos. Tehát ne busulj!

Tóvis.

Közbirtokossági ügyek.

Fogságba hurcolt székelység.

Jöhet-e abszolutizmus a székelységre? Nem. Miért? Azért, mert az 1879. évi XXXI. és az 1898. évi XIX. t. cikkek oly drákói szigorral hajtottak végre, hogy ennél sötétebb, anyagilag és erkölcsileg károsabb abszolutizmus még a fehér cár birodalmában sem fordulhatott elő.

E törvényekkel koldussá tették a székelységet. Megfosztották vagyonszájától, elvették megélhetésének létalapiját. S hogy nagyobb legyen a nyomor és szenvedés, a Székelyföld lakosságának 82½ százalékát csendőrkkel fogságba hurcoltatták.

Nem csoda tehát, hogy a folyó évben is csupán Udvarhelyvármegyéből immár 500 családfő vándorolt el jobb hazába, megélhetést keresni és az erdőtörvény okozta bajait idegen országba reparálni.

Nincs szándékunkban alaptalanul vádaskodni. Sajnos, az előttünk fekvő tájékoztató adatok szomorú igazságot szolgáltatnak merésznék látszó állításunk megvilágosítására.

Az erdőtörv. alapján 1889. jan. 1-től 1906 január 1-ig, tehát 17 év alatt, egyedül Udvarhelymegyében pénzbüntetés, kár és kártérítés címén, nem kevesebb, mint egymilliónéyszázharminchéromezerkét-százhatvankilenc korona 08 fillért; erdőkezelési költség címén háromszázhuszonhatezer-négyszáz koronát; hatósági erdőőrök fizetése, természetben kiszolgáltatott járandóságai, őrházak építése s.b. címen nyolcvanezer koronát; faültetvények, faeladási igazolványok beszerzése és azok kiállításáért szedett díjak címén egy-száz-ezer koronát; csemeteültetés, illetve beerdősítési költségek címén kétszázötvenezer koronát és így a felsoroltakból, mintegy kétmilliószáznyolcvankilenc ezer hatszázhatvankilenc korona 08 fillért róttak ki és szedtek be a székely birtokosságok saját magán tulajdonát képező erdőterületeinek állami kezeléséből kifolyólag.

Ugyancsak Udvarhelyvármegye területén erdő- és legeltetési tilalom áthágásáért a jelzett idő alatt, a legmérsékeltebben számítva és hiva-

talos adatokra támaszkodva, mintegy nyolcvanötezerhatszázhuszonnyolc egyént hurcoltak a vármegye fogdájaiba.

Már most alapul véve a fönnebbi adatokat, Csikvármegyét kétszeresen, Háromszéket egy és félszeresen és Marostordát csupán félszeresen számítva, kitűnik, hogy a négy székelyföldi vármegye gazdaközönségétől tizenkétmillióhatszázötvenötezerháromszázhatvanhat korona 40 fillér pénzberságot sarcoltak erdő- és legeltetési tilalom áthágások s azok járulékaikért a dicső magyar kormányok tiszteletére.

Miért lett szegény tehát a szorgalmas székely nép? Ezek után, van-e valaki, aki ezt kérdezze!? Alig hiszünk. Itt a számok beszélnek és szörnyű átkot szórnak mindazokra, akik hivatásukból kifolyólag meg kellett volna lássák a pusztító veszélyt, mely a keleti határt védő székelységet anyagi és erkölcsi tönk szélére juttatta — önhibáján kívül.

Mit szólunk az erkölcsi romlásról. A négy székely vármegyére ötszázharminckétezerszáztíz lelket számítva s tekintetbe véve, hogy ebből négyszázhuszonnyolcezerhatszáznegyven egyén volt erdő- és legelőtilalom áthágásáért hosszabb-rövidebb időre elítélve, kitűnik, hogy a Székelyföld lakosságának mintegy 82 és fél százalékát hurcolták fogságba az őseitől örökölt erdők állami tilalmának áthágásáért.

Ezen szerencsétlenek között nem egy 12 éves gyermek is volt. Elképzelhető, milyen erkölcsi pusztítás okozójává lett ilyenformán az erdő-törvény túlszigorú és a különleges helyzettel mit sem törődő végrehajtása.

Említsük-e azt a milliárdokra menő vagyoni károsodást, mely az állami erdőhivatalok közbejött szakvéleményével engedélyezett erdőeladások, a százados erdők faállagának idegen kereskedők nyereszkeskedő vállalatába jutásával azon szomorú körülményből származott, hogy az így letarolt, elpazarolt, kincseket érő erdőkből a szegény székelység csekély fuvarozási és nápszámdíjnál egyebet nem látott — a sajátjából?

Hát a lelketlen erdőkufárok hitvány zsarolásait felhozzuk-e, midőn egy porció pálinkáért, vagy 60—70 fillérért vásároltak tudatlan, ősi jogairól fogalommal nem bíró egyénektől 1—1 hold erdőarányjogot s mikor így 100 holdnyit összezsúfoltak, kiszakították a közösből és így százazerekre menő sápot raktak zsebre a törvényes védelem nélkül egymagára hagyott székely néptől?

Vajjon említették-e ezeket Ugron János megyefőnök és hűséges fegyvertársa Fájlics földmivelésügyi ügyvivőnek folyó évi február 17-én, mikor néhány befolyásukra hallgató székely gazdával hamis bálványimádásra Budapestre zónáztak? Nem. Nekik az ilyen csekélységek földadatok nem képezhettek, mert ők azt a kormányt igyekeztek imádatni, a melynek törvénytelen ágyból származott magzatai jelenleg a miniszteri jászolyban rugdalóznak — a magyar hazafiság és jogvédelem ellen...

Lengyelfalvi báró Orbán Ottó birtokossági elnök és a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége azonban hamis bálványokat nem óhajt a székelységgel imádatni. Mi a székely

nemzetet őseitől örökölt magánjogaiba az országgyűlés által, alkotmányos uton, a törvény rendes intézkedésével kívánjuk visszasegíteni. Mert a törvényt még a törvényes, alkotmányos miniszter sem oldhatja fel, de az országgyűlés megváltoztathatja. Már pedig a székelységnek maga a törvény s az abból kifolyólag létező állami erdőkezelés ellen van és lehet alapos kifogása.

Ezt így tudja az egész Székelyföld erdőbirtokossága s ezért fordulnak napról napra hozzánk és áldják azt a pillanatot is, amelyben végtelen nyomoruk és szenvedéseikben segítségükre indultunk. S ha Isten velünk, úgy senki sem lehet ellenünk!...

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:
Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

AZ EMULSIÓ SZÓ

zsiradék vagy olaj és víz keverékének vegyületét jelenti. Ha azonban tej és tejföl szolgál keverékül, akkor ez a vegyület a vajzsir-emulsió. A SCOTT-fele emulgalási eljárás szerint a csukamájolaj ilyen emulsió alakjában kerül forgalomba, ezáltal ép oly könnyen bevehető és emészthető mint a tej, melynek tápláló és gyógyító hatását nagy mértékben növeli.

A SCOTT-fele EMULSIÓ valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében minta üveggel bérmentve szolgál:

Dr. BUDA I. E. M. I. L.

„Városi gyógyszer-tára” BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f.

50—906.

Árlejtési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi unitárius egyházközség templomépítésére ezennel versenytárgyalást hirdet

A költségvetésben előirányzott összeg 43827 korona 66 fillér.

Ajánlatok folyó évi március hó 10-én d. u. 5 óráig adandók be a lelkészi hivatalhoz. (Bethlen-u. 47.)

Ajánlattevők az ajánlott ár 5 százalékát készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban kötelesek mellékelni

A terv, költségvetés és egyéb feltételek a nevezett lelkészi hivatalnál megtekinthetők.

Az egyházközség fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők között szabadon választhasson.

Székelyudvarhely, 1906 febr. 22

Az egyh. előjáróság.

Sz. 1537—906. tkvi

Hirdetmény.

Oczfalva község telekkönyvei (birtokszabályozás) tagosítás következtében az 1869. évi 2579. I. M. szabályrendelethez képest átalakítottak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra, melyekre az 1886. évi XXIX. t.-c., 1889. XXXVIII. t.-c. és 1891. XVI. t.-c. és tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. törvényekben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogana-

tosítottak. E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás Oczfalva községben 1906. évi március hó 31-én fog kezdődni.

Felhívtnak az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netalán észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves bevezetésekből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

Mindazok, kik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

Mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi XXIX. t.-c. 15, 18 §-ai és az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5, 6, 7 és 9 §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ez uton jogaikat nem érvényesíthetik és a bélyeg és ille-

ték elengedési kedvezményétől eselenek.

Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvántönyvileg bejegyezve; ugyiszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől eselenek.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság

Székelyudvarhelyt, 1906 febr. 21.

Dr. MIHÁLY,

kir. tszéki egyes bíró.

Pályázati hirdetmény.

Az udvarhelymegyei takarékpénztár részvenytársaság egy második **gyakornoki állásra**

pályázatot hirdet ideiglenes minőségben egy év eltelté után esetleg véglegesítették. Felső kereskedelmi iskolai vagy hasonló fokú minősítéssel bírók előnyben részesülnek.

Évi fizetés 800 K és 300 K lakbér illetmény. Saját kezűleg írt kérvények a bizonyítvány másolatokkal március hó 15 ig nyújtandók be az igazgatósághoz.

Az állás azonnal elfoglalandó.

Székelyudvarhely, 1906. febr. 22.

1—2

Az igazgatóság.

MEGHIVÁS.

A sz.-udvarhelyi Ker. Betegsegélyző Pénztár

rendes évi közgyűlését

1906. évi március hó 4-én, határozatképtelenség esetén pedig 1906. március hó 11-én délelőtt 11 órakor tartja meg a hivatalos iroda helyiségében, melyre a közgyűlési tag urak ezennel meghívotnak.

▽▽

A közgyűlés tárgyai.

1. Igazgatósági évi jelentés és a jegyzőkönyv hitelesítésére két közgyűlési tag kiküldése.
2. Zárószámadás és felügyelő-bizottsági jelentés előterjesztése s a felmentvény iránti határozat.
3. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok választása.
4. Netáni indítványok, melyek azonban a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal beadandók.

Székelyudvarhelyt, 1906. február hó 19.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Tájékoztatásul.

Alólirott mély tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a Kossuth-utcában (Flórián-féle ház) levő borbély és fodrász-főüzletemet átadtam.

Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 7. sz. alatt (Frölichné-féle ház mellett) 18 év óta főnálló borbély- és fodrász főüzletemet pedig kibővítve, azt a mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő módon berendeztem.

A n. é. közönség eddigi nagybecsű támogatását megköszönve, tisztelettel kérem jövőre is szíves pártolását.

Kész szolgálattal:

Mészáros Lajos

borbély és fodrász, Batthyány-tér 7. sz.

Három szép szoba, konyha, kamara külön udvarral stb. hozzátartozóival együtt kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Eladó beltelek új köház nagy kerttel. Értekezni lehet Rudnyák Péter kertész, tulajdonosnál.

Eladó széna, sarju, buza, szalma, búk, könyös zabszalma és kőré Kovács Domokosnál Sz.-udvarhelyen Szt.-Imre-utca 56. sz. a.

Egy jó házból való fiút kertész tanonc-nak azonnal felfogad Rudnyák Péter kertész Székelyudvarhelyt.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az újonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárúkból, porcellán, üveg, gyermek-játék, diszmutárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szíves pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Mindig friss fűszerárú!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Felgyülemlet hibátlan 2-7 méter hosszú

maradékok,

flanelk, tenniszszövetek, Barchent 12 kr. mtrkint, cöppe-rek, kretonok 16 kr. méterenkint, schifonok igen jó 18, 22 kr. méterenkint.

férfi-ruha posztómaradékok egy és fél métertől három és fél méter hosszú drbokban 95 kr. métere.

Szöttes-maradékok igen szép 16 és 20 kr. méterenkint.

Legolcsóbb árak!

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal

(«szarvas» vagy «kules» szappan) pótol KÉTSZERI átsimítást közönséges

szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban a legolcsóbb! 180

Aki gyorsan és elő, nyösen házat-birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, **Aki** bármiféle áll-lást vagy fog-lalkozást keres, o o o **Aki** lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, o o o o o o o **biztosan és leg-gyorsabban eléri cél-ját, ha igénybe veszi**

a „SZÉKELY-UDVARHELY” apró hirdetés rovatát.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller pótléa

egy régióknak bizonyított háziszere, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-csillapító szerek között bizonyított közszenyél, csúznál és meghűléseknek bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cég-jegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógy-szertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszer-tára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Gőzmalom.

Homoródszentpáli gazdaságomban

berendezett francia kövekkel felszerelt gőzmalomban 1906. február 22-től kezdődőleg rendszeresen minden hétfőn és csütörtökön szükség esetében minden nap örölni lehet.

Legfőbb elvem a gyors, kitűnő őrlés és a divat-ból annyira kiment szolid vámolás újbóli meghono-sítása

Homoródszentpál 1906. febr. 15.

Dr Gyarmathy Dezső.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

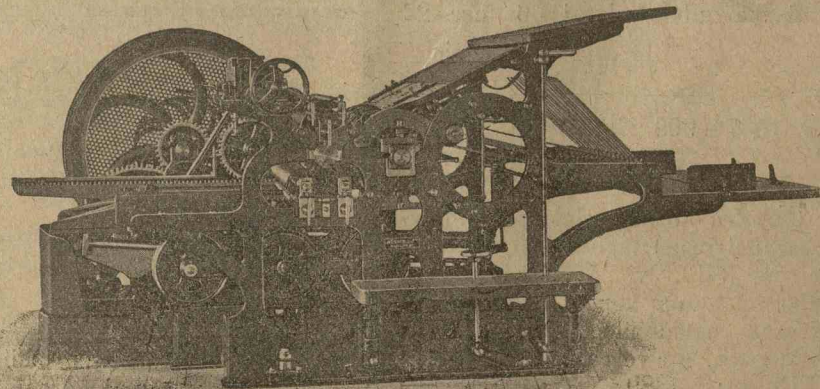
Versenyt kizáró olcsó árban el-fogad és szakszerű, izléses ki-vitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, köz-ségi, körjegyzői, ügyvédi, végre-hajtoi nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papir-, író- és rajzszerék

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberendezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala.